

*Соколова Ірина Валеріївна,
студентка будівельного факультету КНУБА*

СТРАХУВАННЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ АРХІТЕКТОРІВ ТА ПЛАНУВАЛЬНИКІВ

Анотація. У роботі обговорюється важливість страхування відповідальності архітекторів та планувальників. Наводяться дані про актуальність та види страхування, як на українській території, так і за її межами.

Ключові слова: страхування, професійна, відповідальність, архітектор.

Усі ми знаємо, що найбільш цивілізований метод захисту інвестицій та покращення бізнес-клімату — це страхування. І будівельна галузь — не виняток. Упровадження такого страхування дає змогу захистити права та інтереси вкладників й інших учасників будівництва, мінімізувати ризики та посилити відповідальність виконавців робіт; підвищити якість проектування та будівництва.

Страхування професійної відповідальності — галузь страхування, в якій об'єктом страхування виступає відповідальність перед третіми юридичними або фізичними особами, котрі можуть зазнати збитків внаслідок будь-якої дії чи внаслідок бездіяльності страхувальника.

Це є надійним і ефективним механізмом, що дозволяє захистити від наслідків різного роду випадків. Необхідність і доцільність такого виду страхування підтверджує міжнародна практика. Будь-яка професійна відповідальність пов'язана з ризиком заподіяти шкоду третім особам, наприклад, внаслідок ненавмисних помилок. Навіть багаторічний досвід може не врятувати від простої необачності. Масштаби наслідків можуть бути різними - від незначної шкоди до катастрофічного з багатомільйонним збитком і людськими жертвами.

Про доцільність страхування. По суті, обов'язкового страхування ризиків будівельно-монтажних робіт немає ніде в світі, однак чимало компаній-забудовників у різних країнах страхують свої ризики. Чим вони більші, тим таке страхування коштує для забудовника дорожче. Воно може бути розподілене в цій царині на два типи: відповідальність за

шкоду, заподіяну під час зведення житла, і так звані післяпускові гарантії. Попри те, що ймовірність страхових ризиків у будівництві дуже велика, вигідно мати справу з компаніями-забудовниками.

Подібне страхування змінить долю інвесторів-фізосіб, які вкладають кошти в будівництво. Воно позитивно впливатиме на майбутніх власників квартир: оселі здаватимуть в експлуатацію якісніше захищеними.

До того ж інвестори-фізособи також можуть брати участь в укладанні таких договорів між забудовником і страховиком як третя сторона. Тоді від страхових випадків компенсацію матимуть не лише архітектори, проектувальники та монтажники, а й звичайні інвестори. Однак це справа віддаленого часу. Такі угоди можуть укласти вже після здачі будинків в експлуатацію та приймання їх обслуговуючими компаніями — між власниками осель і, приміром, керівниками ОСББ.

Необхідність запровадження такого явища в страховій справі зумовлена тим, що особа, яка завдала збитків іншим особам, за законом або за рішенням суду повинна відшкодувати їх. У зв'язку з тим, що вони в сучасних умовах можуть бути досить значними та з метою захисту інтересів тих, хто постраждав (третіх осіб), і вводитьсь страхування відповідальності. Законодавці не в змозі вводити обов'язкове страхування в усіх випадках, завдаючи тим самим збитків іншим особам. Тому введення обов'язкового страхування відповідальності обмежується лише випадками з екстремально високими збитками. Інші ж випадки підлягають страхуванню на добровільних засадах. Але для того, щоб це можна було реалізувати, необхідні зацікавленість з боку суспільства та бажання страховика, здатного взяти на себе відповідальність за відшкодування збитків.

Страхування своєї професійної відповідальності як проектувальника або архітектора, дає відразу кілька можливостей:

Зниження ризику непередбачених матеріальних витрат пов'язаних з обов'язком відшкодувати збиток, заподіяний третім особам. Для кредитора, інвестора, партнерів – страхування відповідальності – це гарантія стійкості бюро. З такими компаніями частіше укладають контракти, а в разі збитку поліс допоможе зберегти бездоганну репутацію і партнерські взаємини.

У разі участі в тендері –отримання нової конкурентної переваги. Наявність полісу страхування відповідальності розцінюється замовником

як вища форма відповідальності виконавця. Тому компаніям, які страхують свій штат, великі серйозні замовники довіряють більше.

Покриття договору страхування поширюється на збиток, який настав внаслідок наступних подій: помилкового вибору розрахункових навантажень, правил і норм проектування; прорахунків і помилок при використанні правил і норм проектування або проведенні інженерних розрахунків; інших помилок, в т.ч. арифметичних при складанні планів, креслень, специфікацій і проектно-технічної документації, графічних і текстових матеріалів, інженерних і кошторисних розрахунків; затримок у підготовці або видачі документації замовнику, що призвело до фінансового збитку замовника; невідповідності послуг вимогам нормативно-правових актів і нормативних документів, умовам договору про надання послуг.

Період страхування може включати наступні варіанти: один рік – в цьому випадку покриття поширюється на всі виконані проекти, починаючи з моменту укладення договору страхування; виконання робіт за конкретним проектом (якщо цього вимагає замовник або якщо проект є нестандартним), в цьому випадку страховий захист поширюється на весь період розробки проектно-технічної документації, будівництва, плюс певний період заяви претензій (як правило, 1 – 3 роки) після завершення всіх робіт.

Ліміт відповідальності/страхова сума, як і можливі субліміти встановлюються за згодою страховика і страхувальника.

Страховими ризиками при даному виді покриття – є ризики виникнення зобов'язань Страхувальника відшкодувати відповідно до законодавства збитки, завдані: майновим інтересам третіх осіб; майну третіх осіб; життю та здоров'ю третіх осіб.

Тариф розраховується за допомогою актуарних розрахунків і залежить від: складності проекту; видів і кількості виконуваних робіт; розмірів відповідальності; досвід співробітників проектної компанії і т.д.

Для того, щоб подія була визнана страховим випадком вона повинна відповідати наступним вимогам: бути результатом дії або бездіяльності страхувальника протягом терміну дії договору страхування; претензія повинна бути заявлена протягом терміну дії договору (або його розширеного періоду, якщо такий зазначений в договорі); наявність вини страхувальника має бути доведена в судовому порядку; сама подія або

заподіяні в результаті неї збитки повинні відбутися на території страхування, зазначеної в договорі.

При укладанні договору страхування окремо необхідно обов'язково звернути увагу на виключення, тому що крім стандартних застережень – для даного конкретного виду можуть бути застосовані різні нюанси, наприклад: може не покриватися збитки внаслідок дії стажистів/практикантів, які заміняли когось з основних співробітників; або не покривається збиток від дій субпідрядників або інших залучених до проекту на договірних підставах осіб; також можуть бути вимоги щодо стажу залучених співробітників – наприклад, не менше 3-х років стажу в конкретній професійній діяльності.

Висновок. Одже, договір страхування відповідальності, укладений страхувальником і страховою компанією, захищає насамперед інтереси страхувальника від фінансових витрат, які можуть бути покладені на нього законом або судом у зв'язку з причиненими ним збитками третій особі.

Страхування професійної діяльності у будівництві дозволить:

- захистити права та інтереси інвесторів та інших учасників будівництва;
- розподілити ризики та посилити відповідальність сертифікованих фахівців;
- підвищити якість проектування та будівництва об'єктів;
- посилити позиції України у рейтингу щодо індексу контролю якості.

Тож, страхування відповідальності як явище і як послуга страхового ринку виникло передовсім з метою захисту інтересів потенційних спричинювачів збитків та дає змогу мінімалізувати ризики та зберегти майнові та особисті інтереси споживачів, що вплине на зменшення випадків неякісного виконання робіт, появи довгобудів чи втрати законно придбаного житла його власниками.

До того ж, система страхування відповідальності захищає інтереси третіх осіб, оскільки винна в заподіянні збитків особа може виявитись неспроможною відшкодувати спричинені нею збитки.

Адже, навіть незначна професійна помилка таких фахівців, як архітектори, аудиторів, нотаріусів, нерідко має суттєві наслідки та може призвести до відчутних фінансових чи матеріальних збитків. За таких

умов розраховувати виключно на професіоналізм дещо легковажно, адже помилитися може і найбільш кваліфікований спеціаліст. Тому страхування професійної відповідальності, яке гарантує компенсацію спричинених збитків, свідчить про сумлінність та повагу до інтересів клієнтів, а також викликає у останніх значно більше довіри.

Список використаних джерел

1. Страхування відповідальності архітекторів і проектувальників. [Електронний ресурс]. URL:<http://consoris.com.ua/architect-insurance/> (дата звернення: 15.11.2018).
2. Нововведення. Від косо-криво варто застрахуватися. [Електронний ресурс]. URL: <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/vid-koso-krivo-var-to-zastrahuvatisya/> (дата звернення: 15.11.2018).
3. Страхова справа (2002)/ [Електронний ресурс]. URL: <https://library.if.ua/book/26/1811.html> (дата звернення: 15.11.2018).
4. Barthel R., Beckh M., Kutnyi A. 2008. Construction and structural behavior of Vladimir Suchov's Nigres tower / In: Structural Analysis of Historic Construction: Preserving Safety and Significance, Eds. D. D'Ayala, and E. Fodde. London
5. Страхування професійної відповідальності при проведенні будівельно-монтажних робіт [Електронний ресурс]. URL:<http://www.megapolis-insurance.com.ua/uk/strakhuvannya-profesijnoi-vidpovidalnosti-pri-provedenni-budivelnno-montazhnikh-robot#страховий-випадок>. (дата звернення: 15.11.2018).